

Ünvanınızı Nasıl Almak İstersiniz?

Profesyonel / Uzman / Sertifikalı / Yetkin / Yetkili / Tageron / Çırak

Üçüncü bin yıla girmemize ramak kala (ve yanlış anımsamıyorsam "çağ atlamamızın" üzerinden on beş yıl geçmişken) bilim ve teknolojinin günümüzde ulaştığı noktadan bakıldığında, sıradan bir doğa olayının (yakışlı mı demeliydim yoksa) felaketle sonlanıyor olması, düşündürücü bir gelişki olarak duruyor önümüzde.

Üzerinde yaşadığımız yerkürenin oluşumu ile eş. yaşlı depremi olgusunu hala "beklenmedik" bir gelişme olarak sunmaya çalışarak, "hazırlıksız" olma ayıbını gizlemeye çalışan yetkilileri toplum olarak üzüntüyle izledik.

Gerek 17 Ağustos 99 Gölcük, gerekse 12: Kasım Düzce depremleri sonrasında, resmi kurumların hiç biri, asli sorumluluklarını yerine getiremezken» yurttaşlarımızın doğal bir refleksle sergilediği toplumsal dayanışma» giderek ciddi bir "hesap sorma" sürecine evrilmiştir. Bu sayede; Kızılay gibi yıllarca kutsal addedilen bir kurumun, küf tutmuş kil- itli kapılarının ve kutsiyetlerinin ardında saklanılmaya çalışılan kirli ilişkilerin cerahat gözler önüne serilmiştir.

Tam da bu dönemde; "hiç değilse zevahiri kurtarmak için artık bir şeyler yapmanın zamandır" ayırdına varan "yetkililer" hızla yasa, tüzük ve yönetmelik üretme krizine tutuldular adeta. Bugüne kadar yapılması gerekip de yapılamayanların tamamını birkaç güne sığdırma telaşı ile hazırlandıkları her hallerinden anlaşılır, bu yasa taslaklarından bir tanesi yazımızın gündemini oluşturacak» söz konusu taslak, hakkında bazı genel bilgilendirmeler ışığında bazı sorulara yanıt aranacak ve 'tonu meslektaşlarımızın tartışmasına sunulacaktır.

Mutlu Gürler

JMO Yönetim Kurulu
Genel Sekreter

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından hazırlanan; "Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda

Varolan soru(n)lar çözümlenmeksizin hayata geçirilecek sertifikasyon uygulaması ile, yeni bir rant alanının yaratılacağı kaygısını taşımaktayız.. Bu durumda bir kast sistemimin oluşabileceğini ve zaten açık işsiz durumunda- olan bir çok genç meslektaşımızın "uzman" ve "sertifikalı" patronlar emrinde taşoranlaşmasına zemin hazırlanabileceğini bugünden ön görmek hiç de zor değildir

Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Tasarısı" kapsamında ele alınan "Yetkin mühendislik Yasa Tasarısı" aslında, İnşaat Mühendisleri Odası (İMO) tarafından hazırlanarak yayımlanmış, TMMOB Genel Kurulu'nda bir miktar tartışılmıştı,

Özellikle ve öncelikle temel bilimlerden biri olması ve kendi içerisinde bir çok uzmanlık alanını barındırması açısından, Jeoloji Mühendisliği uygulama alanlarını oldukça yakından

ilgilendiren bu konu, Prof. Dr. K. Eriğin KASAPOÖLU'nun "Profesyonel Mühendislik" başlıklı bir makalesi haricinde bugüne değin meslek topluluğumuzda etraflıca tartışılabilmiş değildir.

İnşaat Mühendisleri Odası (İMO) tarafından hazırlanan metninde, gelişmiş Avrupa ülkelerindeki uygulamalardan yola çıkılarak, mühendis ve mimarlarını üniversiteden mezun olur olmaz profesyonel mühendis / mimar olarak çalışmaması gerektiği, belirli bir süre, yetkinliği onanlı bir firmada "çırac mühendis" olarak çalışmış olma zorunluluğunun getirilmesi önerilmekte idi. Bu süre sonrasında bir de sınav aşamasının gerekliliğinin vurgulandığı taslakta, bu sürecin üniversitelerle işbirliği içerisinde olmakla birlikte, özü itibarı ile ilgili meslek odasının denetiminde gerçekleştirileceği kurgulanmakta idi. Bu sayede özellikle 1980'li yılların sonrasında artan sayılarına oranla» kaiterindeki düşüşün şüphe götürmediği mühendislik-mimarlık bölümlerinden mezunların doğrudan imza yetkisi ellerinden alınarak» örneğin yeni mezun bir inşaat mühendisinin bir gökdelen projesine imza koyması (ya da yeni mezun bir jeoloji mühendisinin aynı gökdelenin jeoteknik etüdüne imza koyması) engellenecek ve toplumun sağlığı gövmece altına alınmış olacaktı.

Günümüz eğitim sistemindeki eksiklik ve yetersizlikleri temel alan bu çalışma», kısa ve orta enimde, mevcut eğitim sisteminde bir iyileştirme olmayacağından hareketle, söz konusu açığın "yelUnik" uygulaması ile kapatılabileceğini savlamakta idi,

Genel hatlar ile irdelendiğinde günümüzde uygulamada karşılaşılan

bazı olumsuzlukların .. çözümünde yararlı olabilecek gibi görülen bu önerme» henüz kendi içerdiği soru işaretleri çözümlenmeden, Bayındırlık Bakanlığı tarafından adeta "sahiplenilmiş" ve orijinalinde bulunmayan bir çok "stratejik eklemelerle tüm sorunları bir anda ortadan kaldıracak bir formül olarak "mal bulmuş mağribi" edası eşliğinde yeniden gündeme taşınmıştır.

"Stratejik eklemeler"¹ iki temel başlıkta toplatacak olur ise; bunlardan bir tanesi "yetkin/uzman mühendis" unvanının kazanılması için gerekli "SÜRE"¹, diğeri ise "yetk/uzman mühendis"¹¹ unvanını "OIMYLAYAGAK MERCI" konusudur.

Süre konusunda İMO tarafından hazırlanan taslakta önerilen zaman aralığı 5 yıl iken, Bayındırlık Bakanlığı tasarısında bu konuda hayli cömert davranılarak 10-12 yıl gibi bir zaman diliminden söz edilmektedir.

Yetkinliğin/uzmanlığın onaylanacağı "merci" olarak, İMO, 6235 saplı TMMOB Yasası'ndan hareketle ve tereddütsüz bir biçimde Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ni işaret ederken, Bayındırlık Bakanlığı, (İütfedip) "TMIMiOB'nin görüşü alınarak"¹, belgelendirmenin bizzati kendi bünyesinde yapılacağını belirtmektedir.

Burada daha fazla ayrıntı yerine, öncelikle "yetkRHizmarf"¹ ifadelerinin kullanımındaki anlam karmaşasını da önlemek amacı ile bir ip ucu vermek yarar var.,

JMO tarafından "Yetkin"¹¹ olarak kullanılan tanımlama Bayındırlık Bakanlığı'nca tüm metinlerde "Uzman"¹¹ olarak yer almaktadır., "Uzman"¹ tanımının aslında özel ihtisas gerektiren hatta lisans üstü eğitimle kazanılan bir unvana karşılık gelmesi dikkate alındığında, yasa taslağında önerilen meslek içi eğitim programlar^{TM} sonrasında elde edilmeyeceği açıktır., Dolayısı ile "Meslek içi Eğitimin

yetkinleştiricilip yeterliliği artırıcı özelliği göz önünde bulundurularak "Yetkin Mflhendis - Yetkini Mimar" tanılarının kullanılmasının daha doğru olacağı anlaşılabacaktır.

Bu bilgilendirmelerin ışığında söz konusu çalışmaların olası sonuçlarına ilişkin ön görüşler ve sofular sıralanacak olursa:

I- İMO tarafından hazırlanan ve TMMOB bünyesinde tartışılan çalışma, yalnızca bazı odalar için bir sertifikasyon programı önermesi ilken, Bakanlık tasarısında tüm disiplinlerin kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Oysa gömümüzde mesleklerin ulaşmış olduğu çeşitlilik ortada iken,, 23 odada ana başlıklar altında toplanan temel meslekî uygulama alanlarının alt başlıkları da göz önünde bulundurulduğunda, sözedilen "yetkinleşme süresi"nin her uygulama alanı için aynı olamayacağı açıktır. Dolayısı ile başlangıçta büyük bir yanılıyla yola çıkmış olduğu anlaşılacaktır. Bu bağlamda "yetkinleşmek için gerekli zaman aralığı"¹¹ ile bu sürecin işleyişi ve denetlenmesinin, ancak ve ancak ilgili meslek odaları tarafından belirlenebileceği, bu konuda iradenin siyasi iktidarların keyfiyetine bırakılmayacağı daha iyi kavranılacaktır.

II- Yasa taslağında dile getirilen; "yetkinliği onanlı kişi ya da kuruluşlarda belirli bir süre çalışmış olma zorunluluğu" yasa yürürlüğe girdikten sonra geçiş süreci olarak adlandırılabilir bir zaman aralığında, belirli bir mesleki kıdeme sahip olanlara doğrudan "yetkin"¹ unvanının verileceği anlamını taşımaktadır. Bu durumda tamamen sübjektif bir değerlendirme ile rakamlarla ifade edilen bir çalışma süreci sayesinde bu unvana kavuşacak olan, 15-20 yılını doldurmuş meslek adamlarının, kendi alanlarındaki güncel gelişmeleri ve bilgileri ne ölçüde takip ettikleri ve çalışmalarına uyarladıkları sorusu ortada kalacaktır.

III- Son yıllarda Anadolu'da pıtırak

gibi büyüyen ve yayılan, eğitimi öğretim kadroları ve sosyal altyapıları oldukça yetersiz üniversitelerin, "yetersizlik"¹¹ gerçeğinin temel nedeni oldukları tartışmasıdır. Metropol kentlerde kurulu, köklü üniversiteler dışında, bilgiye ulaşma olanaklarının; sınırlılıklarından kaynaklı üniversitelerarası niteliksel dengesizlik de bu sonuca etki eden bir diğer temel veridir, ö halde uzun erimde bu temel problemlerin giderilmesini ön görmeyen bir anlayışla, sonuç alabilme olasılığı var mıdır?

N- Bazı meslekler hariç, ülkemizde uluslararası normlarda oluşturulmuş mesleki standartlar mevcut değilken» "yetkinlik"¹¹ ön unvanının "neye göre"¹ verileceği {dağıtılacağı} her zaman tartışmalı olacaktır.

V- 17 Ağustos Gölcük (Marmara Depremi ardından» Bayındırlık Bakanlığımca (İTÜ'nün de "iki günlük" bir kursla ne yazık ki ortak edildiği bir süreç sonrasında) TMĞrTIAN", PM (Proje Müşavirliği) Belgeleri gibi kötü bir örnek ortada iken, aynı yaklaşımla ve yukarıdaki soru(n)lar da çözümlenmeksizin hayata geçirilecek sertifikasyon uygulaması ile, yeni bir rant alanının yaratılacağı kaygısını taşımaktayız. Bu durumda bir kast sisteminin oluşabileceğini ve zaten açık işsiz durumunda, olan bir çok genç meslektaşımızın "uzman" ve "sertifikalı"¹¹ patronlar emrinde taşoranlaşmasına zemin hazırlanabileceğini bugünden ön görmek hiç de zor değildir.

Bu listeyi daha da uzatmak ve her bir başlığı biraz daha genişletmek mümkün olmakla birlikte, bu konudaki farklı görüş ve önerileri de alarak, .yeniden bir değerlendirme yapabilmek ve bir forum oluşturabilmek, amacı ile kaleme alınan bu yazıya "şimdilik"¹¹ kaygı ile nokta koyuyor» katkılarınızı bekliyoruz.